

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Lainsäädäntöä on valmisteltu hajautettuna kokonaisuutena ja vaarana on, että vaikutusten hahmottaminen on vaikeaa ja että maankäyttö- ja rakennuslakia seuraava usean lain muodostama kokonaisuus muodostuu epäjohdonmukaiseksi. Epäselvien toimivaltarajojen vuoksi lain tulkintaa joudutaan odottamaan oikeuspäätösten myötä.

Kymenlaakson liitto on huolissaan MRL:n uudistamisen myötä siitä, että lakiuudistukset voivat heikentää pitkäjänteisen alueidenkäytön suunnittelun ja kehittämisen merkitystä. Alueidenkäytön suunnittelu on yksi työkalu maakuntien elinvoiman kestävässä edistämisessä ja sen avulla luodaan lupaprosessien taustalle vakautta, kestävyyttä ja ennustettavuutta.

43 a § Puhtaan siirtymän sijoittamislupa

Lausunnolla olevaan rakentamislakiin (751/2023) esitetään lisättäväksi 43 a §: Puhtaan siirtymän sijoittamislupa. Tavoitteena on mahdollistaa puhtaan siirtymän teollisuushankkeen alueidenkäyttölinen tarkastelu prosessia sujuvoittaen ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Ilmastonmuutoksen torjunnan ja sopeutumisen näkökulmasta puhtaan energian hankkeiden toteuttamisen sujuvoittaminen on perusteltua. Sujuvoittaminen ei kuitenkaan saa johtaa suunnitteluprosessien merkittävän laadulliseen heikkenemiseen. Heikko suunnitteluprosessi, jossa vuorovaikutus on vähäistä, voi nostaa valitusprosessien todennäköisyyttä ja määrää ja tätä kautta pidentää hankkeiden toteuttamisaikataulua.

Luvitettavan hankkeen vaikutusarviointi esitetään tehtäväksi kuten kaavoituksessa, mutta vuorovaikutus lupamenettelyn aikana (RakL 63-64 §) ja muutoksenhakuoikeus (RakL 179-180 §) ovat selvästi kaavamenettelyä rajatummalla.

Pykäläluonnoksessa on lueteltu ne hankkeet, joihin puhtaan siirtymän sijoittamisluvan säännöksiä olisi mahdollista soveltaa. Säännösluonnoksessa ei kuitenkaan määritellä puhtaan siirtymän hankkeen kokoa. Hankelistalla ovat mm. akkutehdas ja akkumateriaalien valmistus, talteenotto ja uudelleenkäyttö. Kymenlaaksossa on vireillä akkumateriaalitehdashankkeita Kotkassa ja Haminassa, joiden kokoluokka on massiivinen. Hankkeiden investointikustannukset ovat useita miljardeja,

tehtaiden tontit kooltaan 100–200 ha, tehdasrakennukset 200 metriä pitkiä ja suorat työllisyysvaikutukset useita tuhansia henkilötyövuosia, rakennusaikana vielä huomattavasti enemmän. Tämän kaltaiset hankkeet ovat mittakaavaltaan valtakunnallisesti merkittäviä, ja niillä on valtakunnallisia vaikutuksia mm. teknisen huollon verkostoon. Maakunnallisesti ajatellen vaikutukset kohdistuvat mm. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen sekä luontoon ja ilmastoon. Vaikutukset eivät siis kohdistu vain kiinteistöjen rajanaapureihin.

Kymenlaakson liitto katsoo, että mittaluokaltaan teollisten ja vaikutuksiltaan ylikunnallisesti merkittävien teollisuuslaitosten sijoittelu on jatkossakin tarkoituksenmukaista järjestää alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän kautta. Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mahdollistamat suunnittelutyökälyt sujuvoittavat hankkeiden luvitusvaihetta ja laadukkaasti toteutettuna vähentävät valitusprosessien mahdollisuutta.

68 a § Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä

Rakennusvalvontaviranomaiselle säädetään kolmen kuukauden määräaika ratkaista rakentamislupahakemus siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vastaanotettu rakennusvalvonnassa. Lupahakemuksen käsittelyn viivästyminen kunnan olisi palautettava rakennuslupamaksusta 20 % kultakin viivästyksen viikolta, ellei viivästys ole aiheutunut hakijasta. Säädös on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.2025.

Kymenlaakson liitto katsoo, että näin tiukka määräaika voi aiheuttaa kunnille kohtuuttomia taloudellisia haittoja.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyyssarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

-

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

-

4. Kommenteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

-

5. Kommenteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

-

6. Kommentteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Hering Frank
Kymenlaakson liitto

Vuorinen Lotta
Kymenlaakson liitto